

Warszawa, 24 lipca 2007 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Janusz KOCHANOWSKI

RPO-555872-X/07/AA

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Profesor
ZBIGNIEW RELIGA

MINISTER ZDROWIA

Wielce Szanowny Panie Ministrze

Dziękuję uprzejmie za wyjaśnienie z dnia 14 czerwca br. Pana Ministra Bolesława Piechy - Sekretarza Stanu w Ministerstwie Zdrowia na moje wystąpienie dotyczące podjęcia działań w sprawie nieprzestrzegania w publicznych szpitalach praw pacjentek korzystających ze świadczeń zdrowotnych w związku z porodem.

Z zadowoleniem przyjąłem informację na temat działań resortu zdrowia i Narodowego Funduszu Zdrowia w sprawie poprawy opieki zdrowotnej nad matką, noworodkiem i dzieckiem. Z przykrością jednak informuję, że otrzymanego wyjaśnienia nie mogę uznać za wystarczające w sprawie najważniejszych problemów wskazanych w moim poprzednim wystąpieniu, a mianowicie w kwestii naruszania podstawowych zasad ubezpieczenia zdrowotnego i praw pacjenta.

Nie mogę w szczególności zgodzić się na pobieranie przez publiczne szpitale od pacjentek oddziałów położniczych, opłat, które nie znajdują umocowania w obecnie obowiązujących przepisach prawa. Na bezprawność tych praktyk wskazuje również Pan Minister Bolesław Piecha, m.in. w rozmowie z dziennikarką „Gazety Wyborczej” (kopia artykułu w załączeniu).

Wskazane w powołanym wyjaśnieniu wyniki postępowań kontrolnych Narodowego Funduszu Zdrowia, z których wynika, że „nie stwierdzono faktu uzależniania udzielania świadczeń związanych z porodem i/lub opieką okołoporodową od wniesienia przez ubezpieczonych opłat bezpośrednio na rzecz świadczeniodawcy”, budzą poważne wątpliwości w świetle kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich listów obywateli i postępowań prowadzonych w tej sprawie oraz doniesień środków masowego przekazu, raportów Fundacji „Rodzić po Ludzku” i wizytacji pracowników Biura RPO w wybranych szpitalach.

Pozwolę sobie zwrócić uwagę Pana Ministra na opublikowany w czerwcu br. raport Fundacji pt. „Opieka okołoporodowa w Polsce w świetle akcji "Rodzić po ludzku" 2006", z którego wynika, że „42% respondentek akcji „Rodzić po ludzku” płaciło za tzw. usługi ponadstandardowe, przede wszystkim za poród z bliską osobą”. Do wiadomości Pana Ministra przekazuję również materiały wskazujące na pobieranie przez szpitale opłat od rodzących pacjentek, uzyskane w związku z prowadzoną aktualnie w Biurze RPO sprawą dotyczącą szpitala opolskiego¹ oraz materiały uzyskane ze stron internetowych, losowo wybranych szpitali warszawskich .

W świetle powyższych informacji i materiałów, nie sposób nie zauważyć, że opłaty od pacjentek pobierane są również za świadczenia zdrowotne objęte umowami z Narodowym Funduszem Zdrowia, a także mają wpływ na udzielanie świadczeń zdrowotnych związanych z porodem i opieką okołoporodową. Pobieranie opłat za tzw. „porody rodzinne”, w tym w szczególności wysokość opłat, niewątpliwie nie mieści się w kosztach realizacji uprawnień do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej sprawowanej przez osobę bliską, które to koszty - w myśl art. 19 ust. 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (jt. Dz. U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89) - nie mogą obciążać zakładu opieki zdrowotnej. Powstaje również wątpliwość, co do respektowania przez publiczne szpitale art. 1 ust. 5 wymienionej ustawy, w świetle którego - od dnia 4 czerwca 2006 r. - na terenie publicznego zakładu opieki zdrowotnej nie mogą prowadzić działalności polegającej na udzielaniu takich samych świadczeń zdrowotnych, które są udzielane przez ten zakład, m.in. lekarze ginekolodzy i lekarze położnicy oraz pielęgniarki lub położne - wykonujący zawód w formie indywidualnej praktyki, indywidualnej specjalistycznej praktyki lub grupowej praktyki.

Nawiązując do otrzymanego wyjaśnienia w części dotyczącej opinii Konsultanta Krajowego w dziedzinie położnictwa i ginekologii w sprawie opracowania standardów opieki okołoporodowej, pozwolę sobie zauważyć, że w myśl art. 9 ust. 3 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, możliwość wydania standardów postępowania i procedur medycznych wykonywanych w zakładach opieki zdrowotnej, w celu zapewnienia właściwego poziomu i jakości świadczeń zdrowotnych, zastrzeżona jest do kompetencji Ministra Zdrowia, działającego w tej materii w drodze rozporządzenia.

¹ Samodzielnego Specjalistycznego Zespołu Opieki Zdrowotnej nad Matką i Dzieckiem w Opolu

² Szpitala Specjalistycznego Św. Zofii, Szpitala Klinicznego im. Ks. Anny Mazowieckiej, Szpitala Ginekologiczno - Położniczego im. Św. Rodziny, Szpitala na Solcu

Uważam za konieczne uporządkowanie sprawy, w kierunku zapewnienia każdej rodzącej kobiecie prawa do godnego porodu i opieki nad noworodkiem oraz poszanowania obowiązującego prawa. Wprowadzenie opłat za niektóre świadczenia zdrowotne związane z porodem i opieką okołoporodową wymaga stosownych zmian legislacyjnych, a w szczególności ustalenia podstawowego zakresu świadczeń, umożliwiającego publicznym szpitalom legalne pobieranie opłat za tzw. świadczenia „ponadstandardowe”. Do tego czasu, zapewnić należy respektowanie aktualnie obowiązujących przepisów prawa. Nie może być bowiem tak, że wewnętrzne regulacje kierowników poszczególnych publicznych szpitali decydują o prawach pacjentek i ubezpieczonych.

W związku z powyższym, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (jt. Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o ponowne przeanalizowanie sprawy i szczegółowych kwestii podnoszonych w moich wystąpieniach oraz o zajęcie stanowiska w sprawie poszczególnych rodzajów opłat za tzw. usługi „ponadstandardowe”, pobieranych od rodzących pacjentek przez publiczne szpitale.

Oczekuję także informacji na temat działań Pana Ministra i Narodowego Funduszu Zdrowia w sprawie zapewnienia przestrzegania przez publiczne szpitale obowiązujących przepisów prawa i praw pacjenta.

Zobowiązany będę również za przekazanie informacji odnośnie sposobu wykorzystania ostatniego raportu pt. „Opieka okołoporodowa w Polsce w świetle akcji „Rodzić po ludzku” 2006” oraz na temat działań resortu zdrowia w sprawie usunięcia sygnalizowanych nieprawidłowości i w sprawie realizacji postulatów przedstawianych przez Fundację „Rodzić po ludzku”.

Łączę wyrazy szacunku

/-/ Janusz Kochanowski

Abstrakt wystąpienia z dnia lipca 2007 r. (RPO-555872-X/07)

Rzecznik Praw Obywatelskich ponowił wystąpienie do Ministra Zdrowia w sprawie nieprzestrzegania w publicznych szpitalach praw pacjentek korzystających ze świadczeń zdrowotnych w związku z porodem. Wyjaśnienie otrzymane na poprzednie wystąpienie w tej sprawie jest bowiem niewystarczające w najważniejszych kwestiach, tj. naruszania podstawowych zasad ubezpieczenia zdrowotnego i praw pacjenta.

Rzecznik nie może w szczególności zgodzić się na pobieranie przez publiczne szpitale od pacjentek oddziałów położniczych, opłat, które nie znajdują umocowania w obecnie obowiązujących przepisach prawa. W tej materii, Rzecznik powołuje się na materiały wskazujące na pobieranie przez szpitale opłat od rodzących pacjentek, uzyskane w związku z prowadzoną aktualnie w Biurze RPO sprawą dotyczącą szpitala opolskiego oraz materiały uzyskane ze stron internetowych, losowo wybranych szpitali warszawskich, a także opublikowany w czerwcu br. raport Fundacji „Rodzić po ludzku” pt. „Opieka okołoporodowa w Polsce w świetle akcji "Rodzić po ludzku" 2006". W świetle tych informacji i materiałów, nie sposób nie zauważyć, że opłaty od pacjentek pobierane są również za świadczenia zdrowotne objęte umowami z Narodowym Funduszem Zdrowia, a także mają wpływ na udzielanie świadczeń zdrowotnych związanych z porodem i opieką okołoporodową. Pobieranie opłat za tzw. „porody rodzinne”, w tym w szczególności wysokość opłat, niewątpliwie nie mieści się w kosztach realizacji uprawnień do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej sprawowanej przez osobę bliską, które to koszty - w myśl przepisów ustawy o zakładach opieki zdrowotnej - nie mogą obciążać zakładu opieki zdrowotnej. Powstaje również wątpliwość, co do respektowania przez publiczne szpitale art. 1 ust. 5 tej ustawy.

Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich, konieczne jest uporządkowanie sprawy, w kierunku zapewnienia każdej rodzącej kobiecie prawa do godnego porodu i opieki nad noworodkiem oraz poszanowania obowiązującego prawa. Wprowadzenie opłat za niektóre świadczenia zdrowotne związane z porodem i opieką okołoporodową wymaga stosownych zmian legislacyjnych, a w szczególności ustalenia podstawowego zakresu świadczeń, umożliwiającego publicznym szpitalom legalne pobieranie opłat za tzw. świadczenia „ponadstandardowe”. Do tego czasu, zapewnić należy respektowanie aktualnie obowiązujących przepisów prawa.

Rzecznik zwraca się do Ministra Zdrowia o ponowne przeanalizowanie sprawy oraz zajęcie stanowiska. Oczekuje również informacji na temat działań Ministra Zdrowia i Narodowego Funduszu Zdrowia w sprawie zapewnienia przestrzegania przez publiczne szpitale obowiązujących przepisów prawa i praw pacjenta, a także informacji odnośnie sposobu wykorzystania ostatniego raportu pt. „Opieka okołoporodowa w Polsce w świetle akcji "Rodzić po ludzku" 2006”.